

Endometriose

Ommelander Ziekenhuis
Groningen

Inleiding

Ongeveer één op de tien vrouwen heeft endometriose. Endometriose kan invloed hebben op de kindwens, maar ook problemen geven als gevolg van pijnklachten.

Wat is endometriose

Bij endometriose bevindt het baarmoederslijmvlies, dat zich normaal alleen in de baarmoeder aanwezig is, zich ook buiten de baarmoeder. Tijdens de menstruatiecyclus vult dit slijmvlies zich met bloed, net als het baarmoederslijmvlies in de baarmoeder. Een menstruatiecyclus duurt gemiddeld 28 dagen. Tijdens deze dagen wordt het baarmoederslijmvlies (= endometrium) opgebouwd. Als er geen bevruchting plaatsvindt wordt dit baarmoederslijmvlies tijdens de menstruatie afgestoten. Bij endometriose gebeurt dit ook met het baarmoederslijmvlies in de buikholte.

Dit bloed irriteert het gezonde weefsel eromheen. Dit kan hevige pijnen en ontstekingsreactie veroorzaken. Helaas denken veel vrouwen dat deze pijnen normaal zijn en gaan ze er niet mee naar hun arts. Bij vroegtijdige diagnose en behandeling is het mogelijk om de endometriose met medicatie onder controle te krijgen.

Wat is de oorzaak van endometriose?

De precieze oorzaak van endometriose is niet bekend. We denken dat het komt doordat menstruatiebloed tijdens de menstruatie via de eileiders in de buik komt. Dat bloed in de buikholte wordt afgebroken maar soms lukt dat onvoldoende. Dan kunnen zich slijmvliesresten nestelen op het buikvlies van de bekkenorganen. Dat slijmvlies kan in de loop van de tijd verder uitgroeien en een ontstekingsreactie veroorzaken. Dit wordt dan endometriose genoemd.

De symptomen

Iedere vrouw heeft andere klachten. Je kunt jaren last hebben van alle symptomen die bij endometriose horen of maanden geen enkel probleem hebben. De klachten kunnen tijdens de menstruatie het hevigst zijn, maar kunnen ook in het midden van de cyclus optreden. Sommige vrouwen hebben helemaal geen symptomen.

De meest voorkomende symptomen zijn:

Krampen

- Menstruatiekrampen, waardoor je niet kunt werken of naar school kunt.
- Soms krampen midden in de cyclus.
- Misselijkheid, braken en darmklachten tijdens de krampen.

Pijn in de onderbuik

- Pijn in de onderbuik.
- Lage rugpijn voor of tijdens de menstruatie.
- Pijn tijdens de ontlasting of het plassen.

Ongewenste kinderloosheid

- Uitblijven van een zwangerschap.

Pijnlijke geslachtsgemeenschap

- Pijn tijdens het vrijen.
- Diep in de vagina pijn hebben bij het vrijen.
- Vrijen is op bepaalde dagen of in bepaalde houdingen pijnlijk.

Het stellen van de diagnose

Het komt voor dat de diagnose Endometriose al op jonge leeftijd wordt gesteld. Soms wordt diagnose pas gesteld als het niet lukt om zwanger te worden. Het vroeg ontdekken van endometriose, geeft de beste kans om vruchtbaar te blijven en het voorkomt operaties.

Endometriose kan ook ingroeien in de wand van de dikke darm en/of in de blaas. Bij deze vorm van endometriose verwijst de gynaecoloog je naar het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG) voor verdere behandeling.

De volgende onderzoeken worden gedaan. Hierbij wordt gekeken of je endometriose hebt en hoe ernstig de endometriose is.

Speculum onderzoek

De arts kijkt met een spreider (ook wel eendenbek of speculum genoemd) naar de baarmoedermond en vagina. Hierbij wordt gekeken of er endometrioseplekjes aan de baarmoedermond te zien zijn.

Inwendig onderzoek

Bij inwendig onderzoek voelt de arts of er verdikkingen of gevoelige plekken zijn in de vagina. Dit wordt gedaan door 2 vingers voorzichtig in de vagina in te brengen en te voelen naar de vagina en de baarmoedermond. Tevens wordt voorzichtig de baarmoeder bewogen.

Soms wordt gelijktijdig een vinger in de vagina én de anus ingebracht. Dit wordt gedaan, omdat endometriose kan voorkomen in de darmwand (tussen de schede en endeldarm). De arts weet dat dit vervelend is en zal dan ook zo voorzichtig mogelijk zijn.

Laboratoriumonderzoek

De arts kan een bloedonderzoek en een urineonderzoek aanraden om andere ziekten uit te sluiten.

Echoscopie

Een ander veel voorkomend onderzoek is een vaginale echoscopie. Dit is een pijnloze methode om abnormaal weefsel op te sporen.

Laparoscopie

De manier om endometriose met zekerheid te vinden is een laparoscopie (= kijkbuisoperatie). Hierbij kijkt de arts met een camera rechtstreeks in de onderbuik en kan zo zien of er sprake is van endometriose en in welke mate.

De mate van pijn die je hebt hoeft niet te betekenen dat je ook ernstige endometriose hebt. Lichte endometriose kan veel pijn veroorzaken. Ernstige endometriose hoeft geen pijn te doen.

Bij een laparoscopie kan de arts kleine endometrioseplekken verwijderen.

Behandel mogelijkheden

Wanneer de diagnose endometriose gesteld is zijn er drie mogelijkheden van behandeling: hormonale therapie, operatieve behandeling of een combinatie van beide.

Hormonale therapie

Bij hormonale therapie wordt jouw eigen menstruatiecyclus stilgelegd. Hierdoor zijn er geen of maar weinig bloedingen. Dit kan geen kwaad voor je lichaam.

Hormonale therapie kan in plaats van een operatie gebruikt worden. Soms wordt het ook gegeven als voorbehandeling of als nabehandeling van een operatie.

Wanneer de arts hormonale therapie aanraadt, wordt het gebruik en de bijverschijnselen met je besproken.

Medicijnen die voor hormonale therapie worden gebruikt zijn:

Progestativa

Progestativa zijn de synthetische preparaten van progesteron. Progestativa zorgen ervoor dat er een laag gehalte aan eigen oestrogenen en progesteron in het lichaam is. De eirijping en eisprong worden geremd en de groei van het baarmoederslijmvlies wordt onderdrukt.

Bijverschijnselen: misselijkheid, gewichtsverandering, hoofdpijn, migraine, stemmingsstoornissen, libidoverlies.

Combinatiepil continu

De anticonceptiepil continu doorslikken voorkomt bloedingen. Het doorslikken van de pil kan geen kwaad voor je lichaam. Bij bloedingen wordt een korte stopweek van 4 dagen (in plaats van 7 dagen) aangeraden.

Bijverschijnselen: trombose, pijnlijke borsten, hoofdpijn, migraine, libidoverlies, stemmingsstoornissen, depressiviteit e.a.

Gosereline (Zoladex) of leuproreline (Lucrin)

Gosereline en leuproreline remmen de afgifte van de hormonen FSH en LH uit de hypofyse. Dit geeft een toestand aan die vergelijkbaar is met de overgang. Het lichaam produceert geen geslachtshormonen, er is geen eisprong of menstruatie en het baarmoederslijmvlies slinkt. In veel gevallen verschrompelen dan de kleinere endometrioseplekken. Deze medicatie wordt vaak gedurende 3-6 maanden voorgeschreven.

Bijverschijnselen: toename van gewicht, haargroei, acné, opvliegingen, veranderingen van emotionele aard en droge schedede, gewrichts- en spierpijnen.

Andere geneesmiddelen

De arts kan een pijnstiller voorschrijven. Pijnstillers als Ibuprofen, Naproxen en Diclofenac werken als ontstekingsremmers. Tevens verminderen ze de

samentrekkingen van de baarmoeder wat gelijkmatiger waardoor de menstruatie minder pijnlijk is.

Chirurgische ingreep

De chirurgische ingreep kan beperkt blijven tot een heel kleine ingreep (bijvoorbeeld tijdens de laparoscopie). Maar de ingreep kan ook uitgebreider zijn en kan gaan tot het volledig verwijderen van alle voortplantingsorganen.

Elke operatie heeft hetzelfde doel: zo weinig mogelijk organen verwijderen en toch de symptomen verminderen.

De arts bespreekt met jou de chirurgische mogelijkheden, evenals het effect er van op jouw vruchtbaarheid. Bij zeer uitgebreide endometriose en soms bij een kinderwens verwijst de arts je naar het UMCG.

De arts bespreekt met je de mogelijkheid en wat het beste is. Hierbij wordt rekening gehouden met jouw leeftijd, de ernst van de endometriose en kinderwens.

De mogelijke chirurgische ingrepen zijn:

Chirurgische laparoscopie

Terwijl de arts door de laparoscoop kijkt, gebruikt zij kleine chirurgische instrumenten om de endometrioseplekken te verwijderen. Ze worden weggesneden of weggebrand.

De voortplantingsorganen worden niet aangetast en na 3 tot 10 dagen bent je weer hersteld.

Laparotomie, buiksneede

Bij een laparotomie kan de arts ook plekken wegbranden of wegsnijden, alleen wordt er nu een snee in de buikwand gemaakt. Deze snee is ongeveer 12 - 15 centimeter.

Na de operatie blijf je enkele dagen in het ziekenhuis en heb je 6 weken nodig om te herstellen.

Ook bij een laparotomie blijven de voortplantingsorganen intact.

Baarmoederverwijdering

Met een kijkbuisoperatie of een snee wordt de baarmoeder verwijderd. De arts haalt tegelijkertijd ook eventuele plekken of verklevingen (littekenweefsel) uit de buikholte weg.

Na deze behandeling kun je geen kinderen meer krijgen.

Baarmoeder en eierstokken verwijderen

Via een kijkbuisoperatie of snee worden de baarmoeder en eierstokken verwijderd. Hierdoor kom je direct in de overgang. Deze operatie wordt liever pas op oudere leeftijd gedaan.

Leven met endometriose

Of er nu sprake is van krampen, buikpijn, onvruchtbaarheid of pijn tijdens het vrijen, je kunt leren de endometriose onder controle te houden, waardoor je weer een prettig en actief leven kan hebben.

Eén van de dingen die het moeilijkste te accepteren zijn, is dat endometriose een aandoening is die je tijdens je vruchtbare jaren zult houden.

Slechts een klein aantal vrouwen krijgt na de behandeling de symptomen nooit meer terug. De symptomen verminderen of verdwijnen tijdens de menopauze.

In de tussentijd is er toch veel dat je zelf kunt doen om je beter te voelen.

Gevoelens

Samen met de pijncyclus kun je ook een emotionele cyclus hebben. Je kunt je boos of ontmoedigd voelen als je de hele nacht krampen hebt gehad en als je niet de dingen kunt doen die je gewend bent te doen. Ook kan het gevoel over je vrouw-zijn en je seksualiteit worden beïnvloed. Het kan helpen om hier met iemand over te praten.

Omgaan met pijn

Een heet bad of een warme kruik met eventueel een pijnstillend middel dat de arts je heeft aangeraden, vermindert de pijn. Ook ontspanningsoefeningen verlichten de pijn. Sommige vrouwen vinden baat bij accupunctuur.

De rol van de partner

Sommige partners zijn bang om een vrouw met pijn aan te raken, anderen negeren de pijn en denken dat deze gewoon in haar hoofd zit.

Je weet zelf het beste wat helpt, een massage van de onderrug of gewoon even alleen gelaten worden. Praat met je partner zodat hij/zij weet wat hij/zij kan doen om ervoor te zorgen dat jij je beter voelt.

Lichaamsbeweging

Lichaamsbeweging helpt vaak om de pijn, en dan vooral krampen te verlichten. Houd echter rust wanneer je voelt dat de pijn hierdoor erger wordt.

**Samen.
De beste zorg.
Dichtbij.**

ommelanderziekenhuis.nl

T 088 - 066 1000

OZG (12-19) GYN 562